

**HOLLAND
FESTIVAL 2016**

A high-contrast, black and white photograph of a man playing a double bass. The man is shown in profile, facing right, wearing glasses and a dark, long-sleeved shirt. The lighting is dramatic, highlighting the contours of his face and the instrument against a solid black background. The double bass is a deep red color, which stands out against the dark tones. The man's hands are positioned on the strings of the instrument.

**PASCAL
GALLOIS**

INFO

ZO 19.6
SUN 19.6

aanvang starting time

20:30
8.30 pm

locatie venue

Bimhuis

duur running time

1 uur 35 minuten, inclusief een pauze
1 hour 35 minutes, including one interval

meer more

za 25.6, 15:00
Sat 25.6, 3 pm

Pascal Gallois speelt ook in *Holland Festival Proms: Grand Subphonia voor immens veel fagotten*

Pascal Gallois performs in *Holland Festival Proms: Grand Subphonia voor immens veel fagotten*

CREDITS

muziek music

Luciano Berio
Pierre Boulez
György Kurtág
Olga Neuwirth
Johannes Maria Staud

fagot bassoon

Pascal Gallois

PROGRAMMA PROGRAMME

György Kurtág (1926)
Gérard de Nerval for solo bassoon (1986)

György Kurtág (1926)
György Króó in memoriam for solo bassoon (1997)

Olga Neuwirth (1968)
Torsion for solo bassoon and CD (2003-2005)
Nederlandse première Dutch premiere

Luciano Berio (1925-2003)
Sequenza XII per fagotto (1995)

Johannes Maria Staud (1974)
Celluloid for solo bassoon (2011)
Nederlandse première Dutch premiere

pauze interval

Pierre Boulez (1925-2016)
Dialogue de l'ombre double pour basson et dispositif électronique (1995)
Nederlandse première Dutch premiere

TOELICHTING

Eeuwenlang speelde de fagot een ondergeschikte rol. Het instrument werd vaak gebruikt als middel voor koddige effecten. Naoorlogse componisten hebben echter een lans gebroken voor de klankrijkdom van de fagot en nieuwe vormen van virtuositeit geïntroduceerd. De meest virtuoze uitvoerder van hedendaagse fagotmuziek is ongetwijfeld Pascal Gallois, die in dit concert enkele hoogtepunten uit de naoorlogse fagot-literatuur speelt.

De avond begint met twee korte, verstilde stukken – *Gérard de Nerval* (1986) en *György Kuro in memoriam* (1997) – van de Hongaarse componist György Kurtág. Kurtág had een voorliefde voor het aforistische, voor korte, kleinschalige composities met een kernachtige, directe expressie. Deze twee elegische stukken zijn hier bij uitstek voorbeelden van. Ze werden aanvankelijk voor cello geschreven en door Gallois aangepast voor fagot. *Gérard de Nerval* heeft melodieën met grote intervallen en bestrijkt het volledige fagotregister. *György Kuro in memoriam*, geschreven ter nagedachtenis van een bevriend collega-componist, is opgebouwd uit variaties op een stapsgewijs dalende melodie.

De Italiaanse componist Luciano Berio leverde een belangrijke bijdrage aan de naoorlogse verkenning van virtuositeit met zijn serie *Sequenza's* voor verschillende solo-instrumenten (1958-2002). *Sequenza XII* voor fagot (1995) werd speciaal voor Pascal Gallois geschreven. Berio's stuk vereist nieuwe tongtechnieken, *circular breathing* voor de eindeloos aangehouden tonen en glissandi en gelijktijdig zang en spel.

Ook de Oostenrijkse componist Johannes Maria Staud heeft zich voor *Celluloid* (2011) door Gallois' speeltechniek laten inspireren. *Celluloid* zit vol spectrale klanken, adembenemende tremolo's en fortissimi.

De avond sluit af met *Dialogue de l'ombre double pour basson et dispositif électronique* (1985), waarin Pierre Boulez (door zijn plaatsing van solist, publiek en speakers de ruimtelijkheid van de klank verkent. De fagottist wordt in het midden geplaatst, zes speakers omringen hem en het publiek zit tussen de speler en de luidsprekers in. Op de speakers zijn vooraf opgenomen fagotpartijen te horen. Het aantal gelijktijdig klinkende speakers neemt gaandeweg toe. Boulez vergeleek dit effect met het geleidelijk binnendruppelen van Luciano Berio's vrienden. Hij schreef het stuk immers voor de zestigste verjaardag van zijn Italiaanse collega.

tekst Kasper van Kooten

TORSION VOOR FAGOT EN CD (2003/05)

In 2001 componeerde Olga Neuwirth *Torsion: transparent variation* voor fagot en ensemble in opdracht van Ensemble Intercontemporain en zijn vaste fagottist Pascal Gallois. Twee jaar later maakte ze een versie voor solofagot en cd, die vandaag wordt uitgevoerd en kortweg *Torsion* ('torso') heet. Neuwirth droeg haar stuk op aan Gallois.

Zoals in veel van haar werk tast Neuwirth ook in *Torsion* de grenzen af van wat een instrument vermag. Het is een waar showstuk voor de fagottist en opent met een langgerekte, uit het niets aanzwellende lage toon, die na een halve minuut een octaaf hoger herhaald wordt, in felle staccato aanzetten.

De partij beweegt zich hierna razendsnel van de allerlaagste naar de allerhoogste registers in een duizelingwekkende afwisseling van ritmes, klankkleuren, speelwijzen en dynamieken. *Torsion* wemelt van de *multiphonics*, 'foute' meerklanken die ontstaan door bepaalde kleppencombinaties te gebruiken. Ook zijn er talloze, op een fagot eigenlijk onmogelijke glissandi.

Dit enerverende betoog wordt onderbroken door 'voids', waarin opnames klinken die Neuwirth maakte in het Joods Museum. Deze duren elk ongeveer een minuut en worden begeleid door een aangehouden lage, pianissimo gespeelde toon van de solist. De eerste void komt na ongeveer drie minuten en bestaat uit niet meer dan een zacht stadsgeruis. De tweede volgt kort daarna en hierin klinkt het suizen van de wind en wat lijkt op het gestommel van museumbezoekers.

tekst Thea Derks

OVER DE ARTIESTEN

Pascal Gallois (1958) is een van de grootste fagottisten van zijn generatie. Gallois is gespecialiseerd in de uitvoering van naoorlogse klassieke muziek. Sinds 1981 maakt hij deel uit van het Ensemble intercontemporain. Daarnaast is hij een veelgevraagd solist voor de uitvoering van naoorlogse muziek. Hij verzorgde de Franse première van Karlheinz Stockhausens *In Freundschaft* (1984) en de wereldpremières van Pierre Boulez' *Dialogue de l'ombre double* in de versie voor fagot (1995) en Wolfgang Rihms *Psalmus* (2007) voor fagot en orkest. Een andere mijlpaal in Gallois' carrière is de wereldpremière van de speciaal voor hem geschreven *Sequenza XII* van Luciano Berio (1995). Ook componisten als György Kurtág, Olga Neuwirth, Philippe Fénelon en Brice Pauset schreven solofagotwerken met de uitzonderlijke kwaliteiten van Gallois in hun achterhoofd. In 2009 verscheen *Die Spieltechnik des Fagotts*, een door Gallois geschreven leerboek dat niet alleen bedoeld is voor instrumentalist, maar eveneens dient om componisten vertrouwd te maken met de technische mogelijkheden van het instrument.

PROGRAMME NOTES

Does the bassoon have an image problem? Traditionally, it's often used for comical effect. However, contemporary composers have written work that highlights the bassoon's expressive range of sound and colour. One of the greatest bassoonists of his generation is Pascal Gallois. In this concert, Pascal Gallois will present a fascinating cross-section of post-war bassoon music.

Gallois' recital will open with two pieces by the Hungarian composer György Kurtág: *Gérard de Nerval* (1986) and *György Kroc in memoriam* (1997). Kurtág has a love for the aphoristic form – short, small-scale compositions which are succinct and direct in their expression. These two elegiac pieces are great examples; originally written for cello and adapted for the bassoon by Gallois. *Gérard de Nerval* features melodies with large intervals, covering the bassoon's full range. Written in memory of a good friend and fellow composer, *György Kroc in memoriam* is composed of variations on a gradually descending melody.

Italian composer Luciano Berio cherished a life-long fascination for virtuosity. His sense of adventure is reflected in a series of *Sequenze*, virtuoso pieces for solo instruments (1958-2002). *Sequenza XII* for bassoon had been especially written for Pascal Gallois. This work required extended techniques of the tongue to modify airflow and circular breathing to play the endlessly sustained notes, phrases and glissandi. In addition, Berio also required the soloist to produce multiple sounds by singing through the instrument while playing. Also *Celluloid* (2011) by the Austrian composer Johannes Maria Staud is clearly inspired by Berio's *Sequenza XII*. The piece starts and ends quietly, but in between reaches great climaxes with spectral sounds and breathtaking tremolos and fortissimi.

Gallois finally performs Pierre Boulez' *Dialogue de l'ombre double pour basson et dispositif électronique* (1995). Boulez explores the spatiality of sound. Through the placement of the soloist, the audience and the loudspeakers, an imagined space is created, full of shades and 'scene changes'. The bassoonist is placed in the middle, surrounded by six loudspeakers, the audience is seated in between. The loudspeakers play bassoon parts recorded prior to the performance. Initially only one speaker plays, but gradually more speakers join in, until all speakers sound simultaneously in the final section. Boulez compared this effect to the trickling in of Luciano Berio's friends, as he composed the piece for the sixtieth anniversary of his Italian colleague.

TORSION FOR BASSOON AND CD

In 2001 Olga Neuwirth composed *Torsion: transparent variation* for bassoon and ensemble, commissioned by Ensemble Intercontemporain and its regular bassoonist Gallois. Two years later she made a version for solo bassoon and CD, which is performed today and which is simply entitled *Torsion* ('torso'). Neuwirth dedicated her composition to Gallois.

As in much of her work, in *Torsion* Neuwirth explores the boundaries of what an instrument can do. It is a true show-piece for the bassoonist, opening with a long, outstretched low note growing from nothing, repeated half a minute later an octave higher, in fierce staccato bursts. The piece then moves at lightning speed from the lowest to the highest registers in a dizzying alternation of rhythms, timbres, playing styles and dynamics. *Torsion* teems with multiphonics, where multiple notes are produced through particular combinations of keys. There are also countless glissandi, which are effectively impossible on a bassoon.

This exciting theme is interrupted by 'voids', in which recordings from the Jewish Museum are played. These each last for about a minute and are accompanied by a low, pianissimo note from the soloist. The first void comes around three minutes into the piece and consists of nothing more than soft city noise. The second follows soon afterwards, with the whistling of wind and something resembling the footsteps of museum visitors.

ABOUT THE ARTISTS

Pascal Gallois (1958) is one of the greatest bassoon players of his generation. Gallois specialises in the performance of post-war classical music. Since 1981, Gallois has been a member of the Ensemble intercontemporain. He is also in great demand as a solo performer of post-war music. His solos have included the French premiere of Karlheinz Stockhausen's *In Freundschaft* (1984) and the world premieres of Pierre Boulez' *Dialogue de l'ombre double* for bassoon (1995) and Wolfgang Rihm's *Psalmus* (2007) for bassoon and orchestra. One of the high points of Gallois' career has been performing the world premiere of *Sequenza XII* (1995) by Luciano Berio, which was written for him especially. Other composers have also written bassoon music with Gallois' unparalleled control and expression in mind, among them György Kurtág, Olga Neuwirth, Philippe Fénelon and Brice Pauset. In 2009, Gallois published *Die Spieltechnik des Fagotts (The Techniques of Bassoon Playing)*, which he wrote for instrumentalists as well as for composers to familiarise themselves with the bassoon's possibilities.

Hoofdbegunstiger / Patron

FONDS 21

A
O M
D M
O

Rabobank